

Statistik över handläggningsresultat i brottmålsprocessen 2022

Kvalitetsdeklaration

Brå – kunskapscentrum för rättsväsendet

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till i första hand regeringen och myndigheter inom rättsväsendet.

Publikationen finns som pdf på www.bra.se. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till tillgangligt@bra.se

Vid citat eller användande av tabeller, figurer och diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

urn: nbn: se: bra-1112

© Brottsförebyggande rådet 2023
Enheten för rättsstatistik

Omslagsillustration: Susanne Engman

Produktion: Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm

Telefon 08-527 58 400, e-post info@bra.se www.bra.se

Denna publikation kan laddas ner från Brås webbplats www.bra.se/publikationer.

Innehållsförteckning

1	Relevans	4
1.1	Ändamål och informationsbehov	4
1.1.1	Statistikens ändamål	4
1.1.2	Statistikanvändares informationsbehov	4
1.2	Statistikens innehåll	6
1.2.1	Objekt och population	6
1.2.2	Variabler	9
1.2.3	Statistiska mått	9
1.2.4	Redovisningsgrupper	9
1.2.5	Referenstider	14
2	Tillförlitlighet	14
2.1	Tillförlitlighet totalt	14
2.2	Osäkerhetskällor	15
2.2.1	Urval	15
2.2.2	Ramtäckning	15
2.2.3	Mätning	15
2.2.4	Bortfall	15
2.2.5	Bearbetning	16
2.2.6	Modellantaganden	16
2.3	Preliminär statistik jämförd med slutlig	18
3	Aktualitet och punktlighet	18
3.1	Framställningstid	18
3.2	Frekvens	18
3.3	Punktlighet	18
4	Tillgänglighet och tydlighet	18
4.1	Tillgång till statistiken	18
4.2	Möjlighet till ytterligare statistik	18
4.3	Presentation	19
4.4	Dokumentation	19

5	Jämförbarhet och sam användbarhet.....	19
5.1	Jämförbarhet över tid	19
5.1.1	Revideringar	19
5.1.2	Planerad utveckling av statistiken.....	20
5.2	Jämförbarhet mellan grupper	21
5.3	Sam användbarhet i övrigt	21
5.3.1	Sam användning av Handläggningsresultat och Genomströmningstider i brottmålsprocessen	21
5.3.2	Sam användning med övrig kriminalstatistik	22
5.4	Numerisk överensstämmelse	22
A	Klassificeringen Sveriges officiella statistik.....	22
B	Sekretess och personuppgiftsbehandling	22
C	Bevarande och gallring.....	23
D	Uppgiftsskyldighet	23
E	EU-reglering och internationell rapportering	23
F	Historik.....	23
G	Kontaktuppgifter	24

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Det övergripande ändamålet med statistiken är att utgöra ett tillförlitligt underlag för en sammanhållen uppföljning och analys av rättsväsendets verksamheter. Statistiken ska ge en mer heltäckande bild, både av de volymer som hanteras och av resultatet från handläggningen av brott och brottsmisstankar genom brottmålsprocessen som helhet.

Brottsmisstänkta ungdomar ska behandlas skyndsamt enligt lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL). Ett specifikt ändamål med statistiken är därför att redovisa resultaten för unga gärningspersoner, det vill säga personer som var 15–17 år när brottsmisstanken registrerades.

Syftet med statistiken är att

- ge ett robust, tillförlitligt och objektiva underlag för uppföljning och analys av rättsväsendet
- ge en sammanhängande bild av flöden, volymer och resultat i rättsväsendet som helhet
- ge möjlighet att jämföra volymer, resultat med mera inom och mellan rättskedjans centrala delar.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Brå genomförde en målgruppsanalys för kriminalstatistiken 2013¹. Där framkom att användarna hade ett antal behov som inte kunde täckas in av den dåvarande officiella statistiken. För att uppfylla behoven har Brå utvecklat statistikprodukterna Handläggningsresultat i brottmålsprocessen, Genomströmningstider i brottmålsprocessen och Målsägare vid brottsanmälan. Fler statistikprodukter kan tillkomma för att möta ytterligare behov. Nedan redovisas de informationsbehov som identifierades som relevanta för de samproducerade statistikprodukterna Handläggningsresultat i brottmålsprocessen och Genomströmningstider i brottmålsprocessen. En stor del av informationsbehoven kan anses vara tillgodosedda genom den publicerade statistiken, medan annat återstår att utveckla. Brå avser att möta

¹ Brå (2013): Målgruppsanpassning av kriminalstatistiken
<https://bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2013-05-15-malgruppsanpassning-av-kriminalstatistiken.html>

användarnas behov så långt det bara är möjligt när statistiken är färdigutvecklad. (för planerad utveckling av statistiken, se avsnitt 5.1.2.)

Jämförbarhet

Jämförbarhet över tid och rättvisande jämförelser är viktigt. Därför behövs enhetliga definitioner och enhetliga indelningar i rättskedjan. Dessutom behöver hänsyn tas till sådant som kan påverka jämförbarheten, till exempel brottsstrukturen.

Användarna önskar kunna följa objekt genom hela rättskedjan, och då främst objekten *brott* och *brottsmisstankar*.

Redovisningsgrupper som önskas är geografiska regioner, myndigheter och organisatoriska enheter.

Tydlig redovisning

Lättillgänglig presentation av statistiken är central för användarna, eftersom de önskar en stor bredd av statistiska uppgifter, men kan få svårt att hitta relevant statistik om helheten presenteras alltför detaljerat, med alltför många statistiktabeller.

Statistiken behöver vara lätt att hitta på Brås webbplats. Användarna behöver enkla och intuitiva mått som minimerar risken för tolkningsproblem. Det behöver finnas en förklarande och sammansatt redovisning så att användaren enkelt kan hitta det viktiga utan att behöva gå igenom för många detaljer. Vidare behövs information om statistiken och hur den skall användas. Begrepp och definitioner behöver kommuniceras tydligt, och det gäller också statistikens begränsningar och möjligheter. Statistiken behöver vara relevant och svara mot behov från samtliga nivåer och användare.

Handläggningsresultat

Informationsbehov specifikt kopplade till handläggningsresultat:

- Kunna beskriva rättsväsendet ur ett verksamhetsperspektiv.
- Flödesstatistik över ärendevolym (inklusive ärendebalanser) i rättskedjan som ett mått på rättsväsendets arbetsbelastning.
- Mått på utfall i ärendeflödet som ett mått på rättsväsendets förmåga att klara upp brott och lagföra personer.
- En sammanfattande och frekvent redovisad bild av brottsutvecklingen.
- Kunna följa upp ärenden till slutresultat i uppföljningen av den egna verksamheten.
- Statistik som kan användas inom den egna verksamheten för att följa

upp olika verksamhetsmål, som utfall, resurseffektivitet och kvalitet.

Intressanta mått:

- Andelen anmälda brott där förundersökning inletts
- Andelen anmälda brott som slutredovisats
- Andelen slutredovisade brott som lett till lagföring
- Mått som mäter utfallen av brottmål inom domstolarna
- Andelen frikännanden
- Överklagandefrekvenser

1.2 Statistikens innehåll

Statistiken utgörs i huvudsak av resultat för brottsmisstankar, eftersom det är den mest relevanta enheten när handläggningen av brott ska följas hela vägen från registrering till beslut i åtalsfrågan. Vissa resultat, där det är relevant, redovisas även för brott.

Statistiken ger en översiktlig beskrivning av handläggningen genom brottmålsprocessen från det att en brottsanmälan registreras fram till att beslut i åtalsfrågan fattas. Statistiken redovisar de hållpunkter i processen som har bedömts som mest relevanta för att förstå hanteringen, och för att belysa resultatet av handläggningen: registrering av brott, registrering av brottsmisstanke, utredning inledd, utredning nedlagd, slutredovisning och beslut i åtalsfrågan. Brottsmisstankarna redovisas under samtliga hållpunkter som de passerat sedan de registrerades. Samma brottsmisstanke kan ingå i flera hållpunkter. För de brottsmisstankar som utgjorde ingående balans redovisas även beslut fattade tidigare år. Därmed ges en fullständig bild av de beslut som fattats på de brottsmisstankar som rättsväsendet hade att hantera under året.

För närvarande är statistiken avgränsad till de utredande och lagförande delarna av brottmålsprocessen.

1.2.1 Objekt och population

Statistiken består av två populationer, en för objektet brott och en för objektet brottsmisstankar, som redovisas var för sig i separata tabeller. För att hålla statistiken relevant och precis görs avgränsningar.

Populationen brott

Populationen för *brott* utgörs av

- nyregistrerade brott: alla brott som registrerats under redovisningsåret

- ingående balans av brott: brott som registrerats tidigare än redovisningsåret men var oavslutade vid ingången av redovisningsåret. Ett brott betraktas som oavslutat om det befann sig i någon av statusen ej beslutade, utredning pågår eller slutredovisning vid ingången av redovisningsåret.
- brott som registrerats något av de två åren som föregick redovisningsåret, men som inte utgjorde ingående balans, i de fall nya beslut har fattats på brotten under redovisningsåret eller om utredning inletts, beslut om slutredovisning fattats eller beslut i åtalsfrågan tagits under redovisningsåret på den huvudbrottsmisstanke som är kopplat till brottet. Det kan exempelvis röra sig om efterregistreringar eller återupptag av tidigare nedlagda brott.

Om det fattats ett beslut i åtalsfrågan på brottets huvudbrottsmisstanke före redovisningsårets början, tillåts inte brottet ingå i populationen även om nya beslut fattats på brottet eller huvudbrottsmisstanken under redovisningsåret, såvida inte det nya beslutet är ett beslut i åtalsfrågan (beslut att väcka åtal, beslut att meddela åtalsunderlåtelse, beslut att utfärda ett strafföreläggande eller beslut att ej väcka åtal).

Brott som inte fått några nya beslut, men som under redovisningsåret fått sin status ändrad så att brottet hamnar i någon status (ej beslutade, utredning pågår eller slutredovisning) som innebär att brottet utgör utgående balans, ingår också i populationen. Detta kan ske till följd av att vissa beslut bakåtregistreras.

Om brottet är registrerat under redovisningsåret, men det finns beslut i åtalsfrågan på huvudbrottsmisstanken som är tagna innan redovisningsårets början, utesluts brottet ur populationen. Skälet är att dessa brott anses vara registrerade i efterhand för brottsmisstankar som redan fått beslut i åtalsfrågan.

Populationen brottsmisstankar

Populationen för *brottsmisstankar* består av tre undergrupper:

- Nyregistrerade brottsmisstankar: brottsmisstankar som registrerats under redovisningsåret och är kopplade till brott som registrerats under redovisningsåret.
- Ingående balans av brottsmisstankar: brottsmisstankar som registrerats tidigare än redovisningsåret och var oavslutade vid ingången av redovisningsåret. En brottsmisstanke betraktas som oavslutad om den befann sig i någon av statusen ej beslutade, utredning pågår eller

slutredovisning vid ingången av redovisningsåret.

- Brottsmisstankar som registrerats något av de två åren som föregick redovisningsåret, men som inte utgjorde ingående balans. Detta sker när nya beslut har fattats på brottsmisstanken under redovisningsåret eller om status på brottsmisstanken har ändrats under redovisningsåret så att brottsmisstanken hamnar i någon status (ej beslutade, utredning pågår eller slutredovisning) som innebär att brottsmisstanken utgör utgående balans. Det kan exempelvis röra sig om efterregistreringar eller återupptag av tidigare nedlagda brottsmisstankar.

Om det fattats ett beslut i åtalsfrågan före redovisningsårets början, tillåts inte brottsmisstanken ingå i populationen om nya beslut fattats på brottsmisstanken under redovisningsåret, såvida inte det nya beslutet är ett beslut i åtalsfrågan (beslut att väcka åtal, beslut att meddela åtalsunderlåtelse, beslut att utfärda ett strafföreläggande eller beslut att ej väcka åtal).

1.2.2 Variabler

Intressevariablerna är samtliga hållpunkter i de utredande, lagförande, dömande och verkställande delarna av brottmålsprocessen.

Målvariablerna för de utredande och lagförande delarna av brottmålsprocessen har avgränsats enligt Tabell 1 nedan, då de bedöms vara av störst intresse. Samtliga redovisas för objekten brott, brott med skäligen brottsmisstanke, brottsmisstankar, skäliga brottsmisstankar.

Tabell 1. Variabler i den redovisade statistiken.

Volym	Beslut	Status vid årets slut
Registrerade	Registrerade	Registrerade
	Ej beslutade	Ej beslutade
	Direktavskrivna	Direktavskrivna
	Avförda	Avförda
	Avförda på grund av konsumtion	Utredning pågår
	Utredning inledd	Nedlagda
	Inledd förundersökning	Slutredovisade
	Nedlagda	Åtal väcks ej
	Nedlagda med förundersökningsbegränsning	Åtal
	Slutredovisade	Strafföreläggande
	Beslut i åtalsfrågan	Åtalsunderlåtelse
	Åtal väcks ej	Utgående balans
	Lagföringsbeslut	
	Åtal	
	Strafföreläggande	
	Åtalsunderlåtelse	
	Inga nya beslut under året	

Målvariabler för de dömande och verkställande delarna av brottmålsprocessen återstår att utveckla när data från rättsväsendet blir tillgängliga för dessa delar.

1.2.3 Statistiska mått

De statistiska mått som används är antal och andelar uttryckta i procent.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas fördelat på följande redovisningsgrupper:

1.2.4.1 Tidpunkt för registrering

Statistiken redovisas uppdelat på tidpunkt för registrering: brottsmisstankar eller brott som registrerats under redovisningsåret samt den ingående

balansen av brottsmisstankar och brott. Med ingående balans avses sådana brott eller brottsmisstankar som registrerats tidigare än redovisningsåret men var oavslutade vid ingången av redovisningsåret.

1.2.4.2 Misstankegrad

Brott redovisas indelat i kategorierna utan brottsmisstankar, med brottsmisstankar med misstankegrad kan misstänkas samt med brottsmisstankar med misstankegrad skäligen misstänkt.

Brottsmisstankar redovisas indelat i misstankegraderna kan misstänkas eller skäligen misstänkt. Brottsmisstankar av högre misstankegrad samredovisas med skäliga brottsmisstankar.

1.2.4.3 Brottskategorier

Statistiken redovisas uppdelad på brottskategorier som utgår från kapitel och paragrafer i brottsbalken, samt brott i specialstraffrättsliga författningar. Vilken detaljeringsgrad i kategorier som används beror på användningsområde (detaljerat tabellverk eller översiktlig figur). I vissa fall, när antalet observationer i enskilda celler blir för litet med detaljerade brottskategorier, används den mer aggregerade nivån. De brott som ingår i respektive brottskategori framgår av Tabell 2.

Variabeln brottskategori skapas utifrån de brottskoder som finns kopplade till brotten respektive brottsmisstankarna. En brottskod anger information om brottet genom att den alltid är kopplad till ett lagrum som anger den kriminaliserade handlingen, men kan också innehålla mer information om brottet (exempelvis modus). Brottskoderna hanteras av Brå för att klassificeringen av brott ska ske på ett enhetligt sätt hos de myndigheter inom rättsväsendet som registrerar brott, och uppdateras löpande. Syftet med brottskoderna är att de ska spegla den juridiska informationen i lagarna, men också motsvara de behov som användarna av den officiella brottsstatistiken har. Eftersom lagrum tillkommer och utgår varje år, tillkommer och utgår även brottskoder varje år. Statistiken utgår alltid från de brottskoder som är aktuella för den referensperiod som datauttaget avser, enligt Klassificering av brott².

² <https://bra.se/statistik/brottkoder---klassificering-av-brott.html>

Tabell 2. Brottskategorier i den redovisade statistiken.

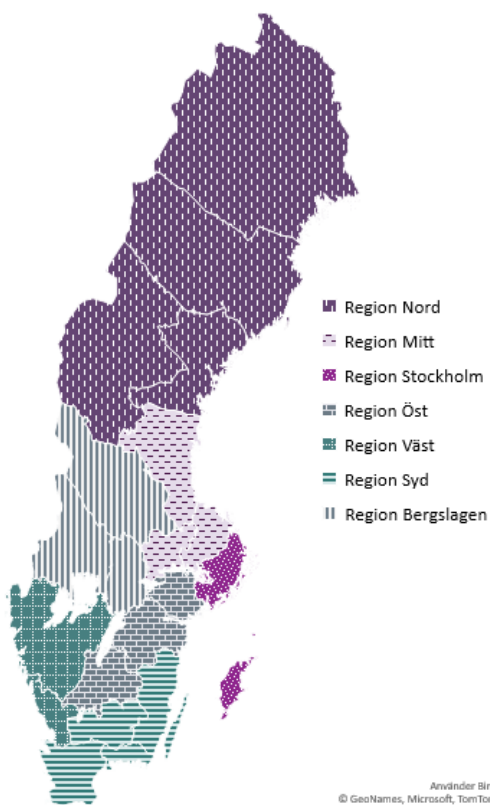
Brottskategori	Detaljerad brottskategori	Lagrum	Detaljerad brottskategori med brottskoder enligt publikationen Klassificering av brott
Brott mot liv och hälsa	Misshandel	BrB 3 kap.	Misshandel
	BrB 3 kap., övriga brott		Mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång Försök, förberedelse och stämpling till mord eller dråp Barnadråp Vållande till annans död m.m.
Brott mot frihet, frid m.m.	BrB 4 kap., olaga hot och ofredande	BrB 4 kap.	Olaga hot Ofredande
	BrB 4 kap., fridskränkingsbrott BrB 4, 5, 7 kap., övriga brott		Grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning, olaga förföljelse, äktenskapstvång m.m. Människorov, människohandel, människoexploatering Olaga frihetsberövande Olaga tvång Hemfridsbrott, olovlig identitetsanvändning m. m. Olaga integritetsintrång Dataintrång, olovlig avlyssning m.m.
Sexualbrott	BrB 6 kap., våldtäkt	BrB 5 kap.	Ärekränkingsbrott; förtal, förolämpning, förtal av avliden
	BrB 6 kap., övriga brott	BrB 7 kap. BrB 6 kap.	Brott mot familj Våldtäkt inkl. grov Oaksam våldtäkt Våldtäkt mot barn inkl. grov Sexuellt övergrepp inkl. grovt, oaksamt sexuellt övergrepp Sexuellt utnyttjande av barn under 18 år Sexuellt övergrepp inkl. grovt, mot barn under 18 år Samlag med avkomling eller syskon Köp av sexuell tjänst, koppleri av person 18 år och äldre Utnyttjande av barn för sexuell posering, köp av sexuell handling av barn under 18 år Sexuellt ofredande, exhibitionism Kontakt för att träffa ett barn i sexuell syfte
Tillgreppsbrott	BrB 8 kap., tillgrepp av fortskaffningsmedel	BrB 8 kap.	Tillgrepp av fortskaffningsmedel
	BrB 8 kap., rån BrB 8 kap., stöld		Rån Stöld genom och utan inbrott
			Stöld (även genom inbrott)

Brottskategori	Detaljerad brottskategori	Lagrum	Detaljerad brottskategori med brottskoder enligt publikationen Klassificering av brott
Förmögenhetsbrott	BrB 8 kap., övriga brott		Övriga brott mot brottsbalken 8 kap.
	BrB 9 kap., bedrägeri	BrB 9 kap.	Bedrägeri, ringa bedrägeri, grovt bedrägeri, grovt fordringsbedrägeri
	BrB 9–11 kap., övriga brott	BrB 10 kap.	Övriga brott mot brottsbalken 9 kap. Förskingring och annan trolöshet
Skadegörelsebrott	BrB 11 kap., bokföringsbrott	BrB 11 kap.	Brott mot borgenärer m.m.
	Skadegörelsebrott	BrB 12 kap.	Skadegörelsebrott
Brott mot allmänheten	Brott mot allmänheten	BrB 13 kap.	Allmänfarliga brott
		BrB 14 kap.	Förfalskningsbrott
		BrB 15 kap.	Mened, falskt åtal och annan osann utsaga
Brott mot staten	Brott mot staten	BrB 16 kap.	Brott mot allmän ordning,
		BrB 17 kap.	Brott mot allmän verksamhet m.m.
		BrB 18 kap.	Högmålsbrott
		BrB 19 kap.	Brott mot Sveriges säkerhet
		BrB 20 kap.	Tjänstefel m.m.
		BrB 22 kap.	Landsförräderi
Trafikbrottslagen	Rattfylleri		Rattfylleri
Narkotikastrafflagen	Trafikbrottslagen, övriga		Trafikbrottslagen, övriga
	Narkotikastrafflagen		Narkotikastrafflagen m.m.
Övriga specialstraffrättsliga författningar	Skattebrottslagen		Brott mot skattebrottslagen m.m.
	Övriga specialstraffrättsliga författningar		Brott mot miljöbalken m.m.
			Bidragsbrottslagen
			Brott mot knivlagen
			Brott mot vapenlagen
			Brott mot lag om straff för smuggling m.m.
			Utlänningslagen
			Brott mot immaterialrätten
			Terroristbrott, finansiering av terroristbrott samt särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall m.m.
			Andra brott mot specialstraffrättsliga lagar
		Övriga brott	

1.2.4.4 Regioner

Statistiken redovisas för hela landet och per region. Regionerna i fråga utgår från de utredande myndigheternas geografiska indelning, som infördes den 1 januari 2015, i samband med polisens nya organisation. Omorganisationen innebär att de tidigare 21 länspolismyndigheterna slogs ihop till en polismyndighet, indelad i sju regioner. Åklagarmyndigheten anpassade samtidigt sin organisation till motsvarande områden. De sju regionerna är Nord, Mitt, Stockholm, Öst, Väst, Syd och Bergslagen, se Figur 1 och Tabell 3.

Figur 1. Regionindelning.

Tabell 3. Regionindelning.

Polisregion	Ingående regioner
Region Nord	Region Jämtland Härjedalen
	Region Norrbotten
	Region Västerbotten
Region Mitt	Region Västernorrland
	Region Gävleborg
	Region Uppsala
Region Stockholm	Region Västmanland
	Region Stockholm
Region Öst	Region Gotland
	Region Jönköpings län
	Region Sörmland
Region Väst	Region Östergötland
	Region Halland
	Västra Götalandsregionen
Region Syd	Region Kalmar län
	Region Blekinge
	Region Kronoberg
	Region Skåne
Region Bergslagen	Region Dalarna
	Region Värmland
	Region Örebro län

Regionindelningen redovisas i första hand utifrån utredande enhet, och i andra hand utifrån registrerande enhet. Utredningen behöver inte nödvändigtvis motsvara beslutande enhet även om dessa två enheter ofta överensstämmer. Brott som utreds eller registreras på avdelningen för särskilda utredningar, Nationella operativa avdelningen (Noa),

Säkerhetspolisen och riksenheter redovisas i det totala antalet men inte på en specifik region.

1.2.4.5 Åldersgrupper

Statistiken redovisas för två åldersgrupper: 15–17 år (ungdomar) samt 18 år och äldre (vuxna), och baseras på de misstänkta ålder vid den tidpunkt då brottsmisstanken registrerades.

Uppdelning på ålder görs endast i redovisningen av brottsmisstankar.

1.2.4.6 Kön

Vissa uppgifter redovisas för kvinnor och män. Statistiken baseras på det juridiska könet på brottsmisstankarna. Denna redovisningsgrupp finns bara för brottsmisstankar.

1.2.4.7 Tidsperspektiv i statistiken

Utredningen av brott och brottsmisstankar sträcker sig ibland över flera kalenderår, så statistiken redovisar beslut under kalenderåret eller tidigare. Detta är nödvändigt för att kunna korrekt beräkna antal och andelar som fått olika typer av beslut.

Beslut tagna endast under redovisningsåret redovisas från och med 2023 års publicering inte då dubbla tidsperspektiv komplicerar användningen av statistiken. Den som önskar information om beslut tagna under redovisningsåret hänvisas till statistikprodukten Handlagda brott.

1.2.5 Referenstider

Statistiken redovisas helårsvis med start för referensåret 2016.

Statistiken som publiceras 2022 sträcker sig fram till referensåret 2021.

I datauttaget för ett referensår ingår brott och brottsmisstankar som registrerats under de senaste tre helåren. Principen bygger på ett referensår samt de två närmast föregående kalenderåren som tillsammans utgör uttagets referensperiod. Det fångar in merparten av de brott och brottsmisstankar som handlagts under redovisningsåret, men som registrerats tidigare år.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken är en totalundersökning som bygger på administrativa data. Tillförlitligheten är mycket god.

2.2 Osäkerhetskällor

De osäkerhetskällor som påverkar tillförlitligheten är främst partiellt bortfall samt vissa sidoeffekter av den metod som används, vilket beskrivs nedan.

2.2.1 Urval

Statistiken är totalräknad och därmed inte påverkad av urvalsosäkerhet.

2.2.2 Ramtäckning

Rampopulation för statistiken är samtliga brott som anmälts och registrerats som brott hos de brottsutredande myndigheterna och skickats till Brå. Den sammantagna bedömningen är att täckningsbrister inte påverkar tillförlitligheten i någon nämnvärd omfattning.

2.2.3 Mätning

Statistiken bygger på data från rättsväsendets ärendehanteringssystem. Data inkommer kontinuerligt till Brå och lagras i Brås integrationsdatabas. Brås utbyte med rättsväsendets ärendehanteringssystem är på transaktionsnivå. Alla beslut och händelser som rör brott och brottsmisstankar utgör en egen transaktion i grunddatabasen (en transaktion per rad). Med beslut menas exempelvis beslut om att inleda förundersökning eller väcka åtal. Med händelse avses en transaktion som innebär att någonting har inträffat eller att information kring brott eller brottsmisstanke har förändrats utan att ett beslut har fattats. Det kan exempelvis handla om att en brottsmisstanke har kopplats till ett brott eller att ett brott eller en brottsmisstanke har fördelats (inlottats) till en åklagarkammare. Varje unikt brott och unik brottsmisstanke har därför kopplingar till flera olika objekt i transaktionsdatabasen.

För närvarande finns uppgifter tillgängliga från de utredande och lagförande myndigheterna, men inte från de dömande eller verkställande myndigheterna. Därför omfattar statistiken hittills endast delar av rättskedjan.

Tillförlitligheten i inkomna data bedöms vara mycket god.

2.2.4 Bortfall

Statistiken är en totalundersökning baserad på registeruppgifter och det förekommer inget objektsbortfall i egentlig mening.

Partiellt bortfall förekommer när beslut saknas i de data som rättsväsendet tillhandahåller Brå. Det rör sig framför allt om data för brottskategorierna

bokföringsbrott och brott mot skattebrottslagen. Exempel på när det kan ske är när handläggningen av brott och brottsmisstankar har påbörjats av Skatteverket eller Ekobrottsmyndigheten. I bearbetningen av data görs vissa imputeringar, antaganden och åtgärder för att hantera saknade beslut.

Det mest påtagliga bortfallet för handläggningsresultat finns för brott där besluten om direktavskrivning, att avföra brotten samt nedläggning i allmänhet saknas för dessa brottskategorier. Även beslut om slutredovisning saknas oftast, vilket hanteras med imputeringar (alla brott som fått ett beslut i åtalsfrågan och måste ha blivit slutredovisade).

2.2.5 Bearbetning

Vid statistikframställningen görs ett gemensamt datauttag från integrationsdatabasen för de två statistikprodukterna i brottmålsprocessen, Genomströmningstider och Handläggningsresultat.

Vid datauttaget behöver all information om varje unikt brott eller brottsmisstanke finnas på en och samma rad. De ursprungliga objekten, beslut och händelser, omformas till information för objekten brott och brottsmisstankar.

Datauttag för denna statistik bygger på en temporär teknisk lösning. Det kan finnas systematiska brister som kan påverka resultaten, om än marginellt. Den sammantagna bedömningen är att datakvaliteten är mycket god för de ändamål som statistiken är avsedd att användas för.

Bearbetningsfelen bedöms generellt vara försumbara. Resultatet genomgår en kvalitetskontroll i flera steg före publicering. Beräkningarna utförs till största delen med programvaran SAS vilket minskar risken för fel.

2.2.6 Modellantaganden

Bearbetningen av mikrodata kräver många antaganden och förenklingar för att statistiken ska bli begriplig. Informationen om brott respektive brottsmisstankar bearbetas var för sig, men för att kunna redovisa den övergripande processen för brott behöver även informationen om brottsmisstankar kopplas ihop med brotten enligt följande principer:

- Ett brott har flera brottsmisstankar kopplade till sig om flera gärningspersoner är misstänkta för brottet. De beslut som tas på brottet kan som längst följas upp fram till slutredovisning, därefter tas de flesta besluten på brottsmisstanken. Om det finns flera brottsmisstankar resulterar dessa ofta i olika beslut. För att kunna följa

upp ett brott vidare i brottmålsprocessen måste en av brottsmisstankarna väljas som huvudbrottsmisstanke för att avspegla brottets utfall. Den brottsmisstanke som kommit längst i processen, enligt senaste status respektive fattade beslut, väljs till huvudbrottsmisstanke och används för att redovisa vad som hänt brottet och var det befinner sig i brottmålsprocessen. Valet av huvudbrottsmisstanke görs vid periodens slut, vilket innebär att den retroaktivt gäller för hela perioden.

- Huvudbrottsmisstanken är den enda brottsmisstanke som beskriver brottets utfall. Eventuella övriga brottsmisstankar har ingen inverkan på brottets utfall.
- Beslut och status grupperas till lämpliga hållpunkter, till exempel ingår flera olika enskilda beslutstyper i hållpunkten nedlagda. På motsvarande sätt ingår flera olika status i hållpunkten utredning pågår.
- Brotts och huvudbrottsmisstankens status vägs samman till en status för brottet. Brottet styr vilken status som väljs fram till slutredovisning, därefter styr huvudbrottsmisstanken då inga beslut fattas på brottet i den senare delen av brottmålsprocessen.
- Besluten för brott sammanvägs med besluten som fattats på huvudbrottsmisstanken. Besluten på brottet styr om ett brott ska redovisas som direktavskrivet, nedlagt eller avfört. Det räcker med att antingen brottet eller huvudbrottsmisstanken fått beslut om att inleda utredning eller att brottet slutredovisats för att det ska redovisas att utredning är inledd på brottet eller att brottet slutredovisats. Beslut i åtalsfrågan styrs helt av huvudbrottsmisstanken eftersom sådana beslut endast fattas på brottsmisstankar.
- Om brottet eller brottsmisstanken första gången registreras hos Polismyndigheten bestäms region av den enhet hos Polismyndigheten som registrerats som utredande enhet. Brå får uppgift om utredande enhet från polisen genom en kod på ärendet som är kopplad till brottet, eller som via brottet är kopplad till brottsmisstanken. Uppgiften om utredande enhet är för det mesta samma som beslutande enhet, utom i ett fåtal fall. I de fall Nationella operativa avdelningen (NOA), Avdelningen för särskilda utredningar eller Säkerhetspolisen är utredande enhet redovisas brottet eller brottsmisstanken i det totala antalet, men inte på någon specifik region.
- Om brottet eller brottsmisstanken första gången registreras hos Åklagarmyndigheten eller Ekobrottsmyndigheten bestäms region av den geografiska placeringen av den enhet hos Åklagarmyndigheten eller Ekobrottsmyndigheten som senast i tid står som registrerande enhet för brottet eller brottsmisstanken. Den senast registrerande enheten

motsvarar den enhet som senast hanterat brottet eller brottsmisstanken och anses därför vara en bra motsvarighet till utredande enhet hos polisen.

- Regionindelningen bygger på den geografiska placeringen där händelsen som utgör brottet och brottsmisstanken ägt rum. Detta eftersom huvudregeln är att polisen och åklagaren hanterar brott och dess brottsmisstankar där de har skett.

De gjorda modellantagandena påverkar inte tillförlitligheten på något negativt sätt, men ger en nödvändig förenkling av en komplex process.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Preliminär statistik tas inte fram.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Framställningstiden är cirka fyra månader efter redovisningsårets utgång.

3.2 Frekvens

Statistiken redovisas årligen.

3.3 Punktlighet

Publiceringen sker enligt gällande publiceringsplan, som finns på Brås webbplats.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Statistiken publiceras på Brås webbplats, se

<https://bra.se/statistik/brottmalsprocessen/handlaggningsresultat.html>.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

I egenskap av statistikansvarig myndighet är Brå registeransvarig för denna statistik. Underlaget till publicerade data finns i interna databaser hos Brå och kan beställas för forskningsändamål efter sedvanlig sekretessgranskning.

Förfrågningar och beställningar av särskilda bearbetningar kan ställas till statistik@bra.se.

4.3 Presentation

Statistiken redovisas i form av tabeller, diagram och texter.

4.4 Dokumentation

Detta dokument är den huvudsakliga publicerade dokumentationen över hur statistiken tas fram. På Brås webbplats finns även en metoddokumentation som beskriver detaljer i beräkningsmetoden och de underlag som används.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Statistik över handläggningsresultat i brottmålsprocessen finns från och med referensåret 2016. Redovisade tidsserier är jämförbara.

Metoderna för att ta fram statistiken utvecklas fortfarande. Därför räknas hela tidsserien om till varje publicering för att säkerställa en konsistent tidsserie och bästa kvalitet även för äldre referensår. På grund av dessa revideringar är statistik för tidigare år inte fullt jämförbara med statistik från tidigare publiceringar.

5.1.1 Revideringar

Specifika revideringar vid publicering 2023-03-23:

- Beräkning av kön på misstänkt person är reviderad vilket ger en kvalitetshöjning samt något högre värden för kvinnor och något lägre värden för män. Hela tidsserien 2016-2021 är omräknad.

Specifika revideringar vid publicering 2022-05-04:

- Överlag är förändringarna små, men för enstaka celler med små tal kan den procentuella förändringen jämfört med förra publiceringen vara stor.
- Omräkning av hela tidsserien med ensad, uppdaterad och korrigerad programkod. Detta har gett förändringar för enskilda referensår och tabeller där den gamla programkoden avvek mot den uppdaterade.

- Reviderad inläsning av brottskoder samtliga år medförde korrigeringar, främst för åren 2018–2020 för den mindre subgruppen brottskategori Trafikbrottslagen, övriga brott, men även marginell inverkan på brottskategori Övriga specialstraffrättsliga författningar. Detta får följdverkningar i samtliga tabeller. Ökningen i brottskategori Trafikbrottslagen är drygt 35 procent vilket ger en ökning på totalnivå på 1,4–1,7 procent dessa år.
- Reviderad inläsning av utredande enheter påverkar regionfördelning marginellt samtliga år.
- 2016: omfördelning mellan misstankegrader för brott i ingående balans: utan misstankar -5 procent, kan misstänkas +2 procent, skäligen misstänkt +1 procent. Totalsumman är oförändrad och brott registrerade 2016 eller senare har inte ändrats.
- 2017: förändringar i könsuppdelade tabeller med den uppdaterade programkoden då fler klassas som kvinnor (+6% på totalnivå) eller män (+5% på totalnivå) och färre klassas som okänt kön.

Specifika revideringar vid tidigare publiceringar:

- Inga.

5.1.2 Planerad utveckling av statistiken

Brå arbetar löpande med att utveckla statistiken så att den uppfyller användarnas informationsbehov (se avsnitt 1.1.2). Publiceringsformerna ses över till varje publicering, med syftet att göra statistiken tydlig och lättillgänglig för olika typer av användare.

Inkludering av data från Tullverket sker förhoppningsvis vid publiceringen 2024.

Data från Domstolsverket blev tillgängliga hösten 2022. Under 2023 pågår utvecklingsarbete för att inkludera handläggningsresultat i den dömande delen av brottmålsprocessen. Statistik kommer i bästa fall att kunna tas fram från och med redovisningsåret 2023 och publicering sker tidigast våren 2024 för Handläggningsresultat.

Det saknas idag information i strukturerat format som tydligt anger förundersökningsledarskap eller visar arbetsfördelningen i utredningsverksamheten. Därför delas resultaten inte upp på olika myndigheter. I den utredande delen av brottmålsprocessen har polis och åklagare ofta ett mycket tätt samarbete, där utredningen ibland leds av polisen och ibland av åklagaren. Därför är det inte så relevant att dela upp

resultaten för polis och åklagare på utredande myndighet. Andra myndigheter i den utredande delen av brottmålsprocessen, till exempel Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket, skulle däremot kunna vara betjänta av statistik redovisad specifikt för sina myndigheter. Myndighetsuppdelad statistik kan på sikt vara möjlig att ta fram om relevanta uppgifter blir tillgängliga.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

De ingående grupperna i form av brottskategorier, åldersgrupper och regioner är jämförbara.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

5.3.1 Samanvändning av Handläggningsresultat och Genomströmningstider i brottmålsprocessen

Det är lämpligt att sammanvända statistikprodukterna Handläggningsresultat och Genomströmningstider i brottmålsprocessen. De belyser handläggningen i brottsutredande verksamheter utifrån tre perspektiv, som är relaterade till varandra:

- **Handläggningsresultat, delen Resultat:**
Beskriver inflödet av brott och brottsmisstankar samt resultatutvecklingen i brottmålsprocessen, liksom förändringar över tid.
- **Handläggningsresultat, delen Vid årets slut:**
Redovisar oavslutade brott och brottsmisstankar vid årets slut, så kallad utgående balans. Det är viktigt för att kunna observera och analysera potentiella kedjereaktioner, exempelvis orsakade av externa faktorer. Om antalet nyregistrerade brott skulle öka hastigt under en period, skulle andelen oavslutade ärenden sannolikt öka kraftigt. Balansen (volym) av ännu ej beslutade ärenden hamnar då på en mycket hög nivå. Om verksamheten förses med extra resurser för att hantera den ökade volymen är det rimligt att andelen avslutade ärenden återigen ökar, och den utgående balansen minskar. Balanserna gör det möjligt att identifiera flaskhalsar i brottmålsprocessen, vilket är värdefullt vid verksamhetsutveckling.
- **Genomströmningstider för brottsmisstankar i brottmålsprocessen:**
Utvecklingen av volymerna enligt ovan är direkt relaterad till genomströmningstiden. Under perioder med stora volymer blir genomströmningstiderna långa, och tvärtom.

5.3.2 Samanvändning med övrig kriminalstatistik

De nuvarande produkterna i den officiella kriminalstatistiken har som ändamål att beskriva en specifik del av brottmålsprocessen under ett kalenderår, och ger därför inte en sammanhållen bild av handläggningen, som ofta löper över flera år. Handläggningsresultat och Genomströmningstider i brottmålsprocessen utgör ett komplement till den övriga kriminalstatistiken och ger en sammantagen bild av processen i rättskedjan för brott och brottsmisstankar.

Statistiken kan jämföras med övriga brottsstatistikprodukter på brottskategorinivå, eftersom brottskatalogen för de olika produkterna baseras på samma uppsättning brottskoder.

Regionindelningen skiljer sig något från indelningen i den officiella kriminalstatistiken, där rikstäckande enheter grupperas in i region Stockholm.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Avrundningsfel kan förekomma. I övrigt finns inga brister i den numeriska överensstämmelsen.

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Tillhör (SOS): Nej. När statistiken är färdigutvecklad är avsikten att den ska bli officiell statistik.

För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik (SOS) gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se 3 a § lagen (2001:99) om den officiella statistiken och 13 § förordningen (2001:100) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB FS 2016:17) om kvalitet för den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

Vid behandling av personuppgifter, det vill säga information som direkt eller indirekt kan hänföras till en person som är i livet, gäller lagen (2001:99) och

förordningen (2001:100) om den officiella statistiken samt EU:s dataskyddsförordning (2016/679).

Brå är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som sker vid statistikframställningen, vilket innebär att Brå ansvarar för att behandlingen inte strider mot EU:s dataskyddsförordning eller svenska författningar om behandling av personuppgifter.

Vid produktion av denna statistik följs de lagar och förordningar som gäller för officiell statistik, eftersom statistiken avses bli officiell när den är färdigutvecklad.

C Bevarande och gallring

Statistiken är under utveckling, därför sker för närvarande ingen gallring.

Enligt 19 § 1 st. lagen (2001:99) om den officiella statistiken ska personuppgifter gallras hos de statistikansvariga myndigheterna när uppgifterna inte längre behövs för sitt ändamål.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte eftersom statistiken baseras på registerdata.

E EU-reglering och internationell rapportering

Statistiken omfattas inte av någon EU-reglering eller internationell rapportering.

F Historik

Brottsförebyggande rådet har haft i uppdrag av regeringen att, mot bakgrund av den potential som Rättsväsendets digitalisering innebär, utveckla löpande verksamhetsrelevant statistik och indikatorer för verksamhetsuppföljning.

Som ett konkret resultat av regeringsuppdraget har statistikprodukterna Handläggningsresultat och Genomströmningstider tagits fram för att belysa handläggningen av brott och brottsmisstankar genom brottmålsprocessen inom området brottmålsprocessen.

Statistiken framställdes första gången 2018.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet: Brottsförebyggande rådet

Kontaktinformation: Enheten för rättsstatistik

E-post: statistik@bra.se

Telefon: 08-527 58 400 (växel)

Brottsförebyggande rådet/National Council for Crime Prevention

Box 1386/Tegnérgatan 23, SE-111 93 STOCKHOLM

Tel +46 (0) 8 527 58 400, info@bra.se, www.bra.se

urn:nbn:se:bra-1112